

วันความสุขสากล

FlU ที่เกิดในวันที่ 20 มี.ค.ที่ผ่านมา อาจไม่ทราบว่าเป็นวันเกิดของท่านได้กลายเป็นวันที่สำคัญวันหนึ่งของโลกไปแล้ว นั่นก็คือ “วันความสุขสากล” หรือ International Day of Happiness โดยเป็นวันที่องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้มีมติเห็นชอบในวันที่ 28 มิ.ย. 2555 กำหนดให้มีการ “ใช้ความสุขเพื่อไปสู่การพัฒนาแบบองค์รวม” (Happiness : Toward a Holistic Approach to Development) และกำหนดให้วันที่ 20 มี.ค.ของทุกปี (เริ่มในปี พ.ศ. 2556 หรือ ค.ศ. 2013) เป็นวันความสุขสากล โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ

1. เพื่อให้เป็นวันที่ทุกๆ คนจะได้ร่วมเฉลิมฉลองและตระหนักถึงความสุขอันเป็นเป้าหมายพื้นฐานของมนุษย์ชน รวมถึงการสร้างแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

2. เพื่อเรียกร้องให้แต่ละประเทศผลักดันและเข้าถึงนโยบายสาธารณะที่จะเพิ่มความสุขให้แก่ประชาชน

ทั้งนี้ สหประชาชาติได้มุ่งเป้าไปที่ความสนใจของโลกต่อแนวคิดในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจว่าจะต้องประกอบไปด้วย การรวบรวมความเสมอภาคและสมดุล เช่นเดียวกับการส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนและลดปัญหาความยากจน อย่างไรก็ดี จากที่เราทราบกันดีอยู่แล้ว ความคิดริเริ่มของการประกาศวันแห่งความสุขสากลนั้น มีต้นแบบความคิดมาจากประเทศภูฏาน อันมีการใช้ดัชนีมวลรวมความสุข (Gross National Happiness Index : GNH) เป็นตัวชี้วัดสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศ โดยเป็นการวัดที่ปฏิเสธการใช้การวัดทางเศรษฐกิจ อย่างเช่น GDP (อย่างไรก็ดี ประเทศภูฏานเองก็มีการคำนวณดัชนี GDP ออกมาเช่นเดียวกัน)

นอกจากนี้ องค์การสหประชาชาติยังได้

นำเสนอรายงาน World Happiness Report ออกมาครั้งแรกเพื่อศึกษาวิเคราะห์ระดับความสุขของแต่ละประเทศ และพยายามเข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความสุขนั้น โดยผลการศึกษาดังนี้

ประเทศที่มีความสุขกว่ามีแนวโน้มว่าจะเป็นประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ร่ำรวยกว่า แต่สาเหตุของระดับความสุขที่สูงของประเทศเหล่านั้นไม่ได้เกิดจากรายได้ต่อหัวที่สูง แต่เกิดจากการที่ประเทศเหล่านั้นมีระบบสวัสดิการทางสังคมที่ดี มีการช่วยเหลือทางสังคม มีระดับการคอร์รัปชันต่ำ และประชาชนมีเสรีภาพ ถึงแม้ว่าแต่ละประเทศจะมีระดับของมาตรฐานการครองชีพ (Standard of Living) ที่สูงขึ้นก็ตาม แต่ระดับของความสุขกลับสูงขึ้นเพียงในบางประเทศเท่านั้น (ตัวอย่างง่ายๆ ก็คือประเทศสหรัฐอเมริกาที่พบว่าระดับความสุขกับระดับรายได้แปรผกผันกัน) อย่างไรก็ตาม ถ้าดูจากแนวโน้มโดยเฉลี่ยพบว่า คนในโลกมีระดับของความสุขเพิ่มขึ้นมาตลอด 30 ปี

การว่างงาน (Unemployment) ส่งผลต่อการไม่มีความสุขมากกว่า “การสูญเสียคนรัก” หรือ “การหย่าร้าง” ซึ่งผลที่ได้นี้แสดงให้เห็นว่าระดับความสุขของคนจะขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านการทำงานและความพึงพอใจของงานที่ทำ (Job Satisfaction) ค่อนข้างมาก นอกจากนี้ยังพบว่าความมั่นคงทางการทำงาน (Job Security) และความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานจะส่งผลต่อระดับความสุขที่เพิ่มสูงขึ้นมากกว่ารายได้ที่ได้รับจากการทำงาน

การมีสุขภาพจิตที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อระดับความสุขของคนในโลก โดยประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะมีระบบการรักษาดูแลจิตใจที่ดีกว่าประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน อันส่งผลทำให้ประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีเหล่านั้นมีระดับความสุข

วันความสุขสากล

ที่สูงกว่า

ในกรณีของคนที่เป็นพ่อแม่และคู่สมรสพบว่า การมีชีวิตการแต่งงานและชีวิตครอบครัวที่มั่นคงจะส่งผลทางบวกต่อระดับความสุขของคนเป็นพ่อแม่ นอกจากนี้ยังส่งผลทำให้ระดับความสุขของคนเป็นลูกเพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน

ในประเทศที่พัฒนาแล้วพบว่า ผู้หญิงจะมีความสุขมากกว่าผู้ชาย ในขณะที่ผลการศึกษาในประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ยากจนกว่ายังตอบไม่ได้แน่ชัดว่าผู้หญิงหรือผู้ชายใครมีความสุขกว่ากัน

ความสุขมีลักษณะของการเป็น U-Shape เมื่อเปรียบเทียบกับอายุ โดยคนที่อยู่ในวัยกลางคนจะมีระดับความสุขที่ต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับคนที่อายุน้อยและคนวัยชรา

ทั้งนี้ จากผลการศึกษาของสหประชาชาติในการวัดระดับความสุขใน 156 ประเทศทั่วโลก โดยมีปัจจัยความสุขที่สำคัญ เช่น รายได้ การมีงานทำ ความสัมพันธ์ที่ดี ความไว้วางใจกันในชุมชน การมีค่านิยมที่เอื้อต่อความสุขและศาสนา สุขภาพกาย สุขภาพจิต ความสัมพันธ์ในครอบครัว การศึกษา เสรีภาพทางการเมือง ความเข้มแข็งของเครือข่ายสังคม การไม่มีคอร์รัปชัน และความเท่าเทียมทางเพศและสังคม เป็นต้น มาเป็นตัวชี้วัดความสุขของประเทศต่างๆ อีกด้วย

ผลสำรวจพบว่า ประเทศในกลุ่มยุโรปทางเหนือ (เช่น เดนมาร์ก นอร์เวย์ ฟินแลนด์ และเนเธอร์แลนด์) เป็นกลุ่มประเทศที่ประชาชนมีระดับความสุขสูงที่สุดโดยค่าเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณระดับ 7.6 จาก 10 ระดับความสุข ในขณะที่กลุ่มประเทศที่ประชาชนมีระดับความสุขน้อยที่สุด ได้แก่ ประเทศในกลุ่มประเทศแอฟริกา (ได้แก่ ไตโก เบนิน สาธารณรัฐแอฟริกากลาง และเซียร์ราลีโอน) โดยประชาชนของประเทศกลุ่มเหล่านี้มีระดับความสุขอยู่ที่ระดับ 3.4 จาก

กับเศรษฐกิจ

ปิริยา พลพิรุฬห์

คณะพัฒนาการเศรษฐกิจและวิทยาลัยนานาชาติ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
www.econ.nida.ac.th; piriya@nida.ac.th

10 ระดับเท่านั้น ทั้งนี้ประเทศไทยมีความสุขอยู่ในอันดับที่ 52 ของโลก และเป็นลำดับที่ 3 ของอาเซียน โดยตามหลังสิงคโปร์ (อันดับ 33) และมาเลเซีย (อันดับ 51) แต่ประเทศไทยกลับได้ลำดับความอารมณดีเป็นที่ 8 ของโลก ซึ่งความอารมณดีนี้เป็นจุดแข็งของประเทศไทย

นอกจากนี้ เมื่อจำแนกเป็นรายจังหวัดจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติยังพบว่า จังหวัดที่มีความสุขมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ นครพนม พิจิตร ตรัง ชัยภูมิ และกระบี่ ส่วนจังหวัดที่มีความสุขน้อยที่สุด 5 อันดับ คือ สมุทรสงคราม สมุทรปราการ สระแก้ว ภูเก็ต หนองคาย และกาญจนบุรี ส่วนกรุงเทพฯ เมืองฟ้าอมรอยู่อันดับ 65 เกือบท้ายตารางเลยทีเดียว

อย่างไรก็ดี (ในความเห็นส่วนตัว) ผลที่ได้จากรายงานการศึกษาและรายงาน World Happiness Report นี้ทำให้เราเข้าใจว่า “เงินไม่ใช่สิ่งสำคัญที่สุดที่จะบอกว่าคนคนนั้นจะมีความสุขหรือไม่ แต่อย่างน้อยเงินก็เป็นปัจจัยที่จะนำมาสู่ความสุขได้ง่ายขึ้น” เพราะเงินนำมาซึ่งโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมที่ดี การกินดีอยู่ดี และการมีอิสรภาพ การทำงาน (ที่รัก) นอกจากนี้ ความเข้มแข็งทางสังคมจากการมีครอบครัวที่อบอุ่น การมีระบบการดูแลทางสังคม การสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศ และลดปัญหาคอร์รัปชัน ภายใต้การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและหน้าที่การงานของคนจึงจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำไปสู่ความสุขที่สูงขึ้นของคนในประเทศ ■